

läsare kommer att hitta sitt favoritställe – kanske Ehrströms uppenbara problem att reda ut sina tankar kring det rätta förhållandet mellan könen eller hans föresats att i framtiden skaffa sig ett hus med balkong. Någon kan säkert hitta material till en not i sin forskning, men det vackraste med Ehrströms reseskildring är kanske ändå att det så tydligt framgår att han älskar sommaren och är lycklig i naturen.

Elisabeth Mansén, Stockholm

I sulky och sadel. Trav- och galoppensportens 1900-talshistoria. Mats Greiff & Susanna Hedenborg (red.). Carlsson Bokförlag, Stockholm 2007. 223 s., ill. ISBN 978-91-7331-068-0.

Glädjande nog finns det fler och fler samhälls- och kulturvetare som ägnar sitt intresse åt djur och deras plats i samhället. I Sverige har vi i år berikats med två vetenskapliga böcker kring hästar som deltar i kapplöpningssporter, dels genom etnologen Sara Berglunds avhandling *Vägen till vinnarcirkeln. Travhästen och dess människor mellan sport och spel* och nu senast antologin *I sulky och sadel. Trav- och galoppensportens 1900-talshistoria*. I denna redogör bl.a. historiker och etnologer för travsportens framväxt i Norden under förra seklet med en enorm detaljrikedom. Ibland blir detaljerna till och med för bra och det blir nästan svårt att ta till sig alla fakta och uppgifter som levereras.

En viktig berättelse i boken är om travet någonsin haft en nyttoaspekt i att förbättra stammen av svenska transport- och arbetshästar, eller om spelaspekterna redan från början tog överhanden. Kanske har dessa hästar alltid primärt haft sin funktion och sitt berättigande inom spel- och konsumtionsfären. Frågan om kapplöpningshästar utsätts för djurplågeri har följt verksamheten redan från början, hand i hand med den moraliska debatten i det förkastliga med spel. De historiska redogörelserna blir intressanta även för dagens åskådare. Vari ligger det stora svenska intresset för travet? I att tjäna snabba pengar eller i ett genuint hästintresse hos en nation med en stark förankring i jordbruket? Travsportens autonomi och handlingsutrymme i relation till staten och spelets organisation utreds i ett eget kapitel.

Boken har en tydlig fokus på de människor som finns kring hästarna, och inte kring spelets aktörer. Susanna Hedenborg, en av bokens redaktörer, visar i sina kapitel dels hur hästskötarnas villkor förändrats under 1900-ta-

let, dels hur hästsporten från att ha utgått från en mycket starkt manlig miljö, nu har släppts in många kvinnor och håller på att bli en mer jämlik sport. Jag undrar dock om det inte fortfarande finns en mycket stark genushierarki inom hästsporten? Det verkar främst vara (unga) kvinnor som är hästskötare och står för den nära relationen och omsorgen om hästen, medan männen tränar och tävlar med hästarna – och också är de som får stå i rampluset tillsammans med de segrande hästarna och deras ägare.

Hästmanniskornas klass- och genusrelationer utreds mycket utförligt, men var finns hästarna? Sociala konstruktioner inom sporten analyseras, men viktiga begrepp som t.ex. uppdelningen av varm- och kallblod dekonstrueras inte. Är dessa biologiska signifikanta kategoriseringar eller bara sociala konstruktioner av hästarnas påstådda karaktärsdrag? Varmbloden ses som överklassens ädla, temperamentsfulla hästar och kallbloden som de tröga och lata arbetarnas motsvarighet. Jag tycker det är viktigt att införa någon slags zoonologi där även djuren ingår som aktörer.

Det är intressanta och korrekta redogörelser boken levererar, men tyvärr gör ambitionen att hålla en god vetenskaplig nivå att den blir lite tråkig och svåråtkomlig för gemene man. Kanske saknar jag lite kring själva dramatiken och spänningen man upplever vid själva loppet när hästarna rusar iväg med all sin kraft och skönhet. Därtill kommer upphetsningen kring spelet och chansen att vinna storkovan. Men det är förmodligen svårt att skriva en bok som kan jämföras med den upplevelsen.

Pernilla Ouis, Malmö

Torvald Johansson: *På gångstigar och allfarvägar över Orust.* Eget förlag, Uddevalla 2007. 240 s., ill.

Torvald Johansson har under sitt aktiva yrkesliv livnärat sig på jordbruk på släktgården i Röra socken på Orust i Bohuslän. Som pensionär har han ägnat sig åt en omfattande hembygdsforskning som resulterat i flera böcker som till större delen har utgivits av Bohusläns museum i Uddevalla. Alla publikationerna är rikt illustrerade med fotografier som författaren har samlat in hos privata ägare.

Först utkom *Carl Ossian. Bondson, emigrant och orustbonde* (1999). Boken ger en ingående levnadsskildring av Johanssons far Carl Ossian (1884–1972), dennes ungdomstid i Röra och senare liv som emigrant i Ame-